

OBSAH.

	Strana
Předmluva	1
Úvod	5
Otázka I. O bohovědě	7
Článek 1. Jest-li třeba, by mimo ostatní vědy ještě byla bohověda?	7
" 2. Zdali bohověda jest opravdu vědou?	8
" 3. Bohověda jest toliko jedna	12
" 4. Bohověda jest více zkumná než konavá	13
" 5. Bohověda důstojnější jest nad ostatní vědy	13
" 6. Bohověda jest moudrostí	14
" 7. Podmětem bohovědy jest Bůh	17
" 8. Bohověda jest důkaznou	18
" 9. Písmo svaté může užívati výrazů též ve smyslu přeneseném a náznačném	20
" 10. Písmo sv. někdy jedním slovem dvoji smysl podává	21
Rozvrh	23

I. O Bohu jednom v bytnosti.

A)

Otázka II O jsoucnosti Boží	27
Článek 1. Pravda „Bůh jest“ není člověku známa sama sebou	27
" 2. Že Bůh jest, může se dokázati	30
" 3. Bůh jest	31

B)

O vlastnostech Božích.

Otázka III. O jednoduchosti Boží	35
Článek 1. Bůh nemá těla	36
" 2. Bůh není složen ze hmoty a údoby	39
" 3. Bůh jest totéž co bytnost jeho nebo přirozenost	41

	Strana
Článek 4. Bytnost Boží jest samo bytí jeho	43
„ 5. Bůh není v rodu	45
„ 6. V Bohu není případků	47
„ 7. Bůh jest naprosto jednoduchý	49
„ 8. Bůh nemůže s jinou bytostí složen býti	50
Otázka IV. O dokonalosti Boží	52
Článek 1. Bůh jest nejvýše dokonalý	53
„ 2. V Bohu jest dokonalost všech věcí	55
„ 3. Mohou-li tvorové Bohu podobnými býti	58
Otázka V. O dobru vůbec	59
Článek 1. Dobro a bytí jedno jsou co do věci a liší se toliko srozumem	60
„ 2. Dobro nesrozumíváme na věci dříve než bytí	60
„ 3. Všecka bytí jest dobrá	62
„ 4. Dobro obsahuje v sobě jako v základu příčinu účelnou	64
„ 5. Dobrem srozumíváme způsob, vid a rád	66
„ 6. Dobro případně se dělí v počestné, užitečné a zábavné	67
Otázka VI. O dobrotě Boží	68
Článek 1. Bohu přináležejí dobrým býti	68
„ 2. Bůh jest nejvyšší dobro	69
„ 3. Jediný Bůh jest dobrý svou bytností	70
„ 4. Všecky věci jsou dobré dobrotou Boží jako příčinou zevnější, a dobrotu svou jako příčinou vnitřnou a údobnou	71
Otázka VII. O nekonečnosti Boží	72
Článek 1. Bůh jest nekonečný	73
„ 2. Žádná věc kromě Boha není nekonečnou naprosto, ale může býti nekonečnou poněkud	74
„ 3. Žádné těleso není činem nekonečné velikosti	75
„ 4. Podobně nejsou věci v počtu činem nekonečné velikým	77
Otázka VIII. O jsoucnosti Boží ve věcech	78
Článek 1. Bůh jest ve všech věcech a to nejvnitřněji	79
„ 2. Bůh jest vsudy, vyplňuje všecko místo	81
„ 3. Bůh jest ve všech věcech bytností, přítomností a mocí svou	82
„ 4. Býti vsudy náleží nejprve a samo sebou Bohu	84
Otázka IX. O nezměnitelnosti Boží	85
Článek 1. Bůh jest naprosto nezměnitelný	86
„ 2. Nezměnitelným býti samému Bohu jest vlastním	88
Otázka X. O věčnosti Boží	89
Článek 1. Věčnost, jak Boëthius (de consol. III. 2.) vyměřuje, jest neobmezené života držení, celé zároveň a dokonalé	89
„ 2. Bůh nezměnitelný jsa, jest nejenom věčný, nýbrž i svoje věčnost	91

Článek 3. Jediný Bůh jest věčný, jsa naprosto nezměnitelný; ostatní tvor potud věčným jest, pokud nezměnitelnosti účastným se stává	92
„ 4. Věčnost se od času liší sama sebou a nikoli jen po případku	93
„ 5. Věk (aevum) jest uprostřed mezi věčností a časem, protože jest nezměnitelný, ale připojenou máje změnitelnost	94
„ 6. Věk jest jenom jeden údobně, tento však hmotně v sobě více věků obsahuje	95
O t á z k a XI. O j e d n o t ě B o ž í	97
Článek 1. Jedno přidává byti pouhý zápor, že totiž není rozdělena	97
„ 2. Jedno jest protikladem mnoha, ale různým způsobem	98
„ 3. Bůh jest jeden	99
„ 4. Bůh jest nejvíce jeden	102
O t á z k a XII. J a k ý m z p ů s o b e m B ů h o d n á s p o z n á n b ý v á	103
Článek 1. Um stvořený může Boha viděti v bytnosti	103
„ 2. Um stvořený nevidí Boha nějakým videm jeho (per speciem), nýbrž posilněn světlem slávy (lumine gloriae)	106
„ 3. Bytnost Boží nemůžeme spatřiti okem tělesným	107
„ 4. Žádný um stvořený nemůže svou silou přirozenou bytnost Boží viděti	110
„ 5. Um stvořený potřebuje světla stvořeného, aby viděl bytnost Boží	114
„ 6. Blažení nevidí všickni stejně dokonale bytnost Boží	116
„ 7. Nikdo z vidoucích Boha nevystihne úplně bytnost jeho	118
„ 8. Vidoucí Boha v bytnosti nevidí v této vše, co Bůh dělá anebo dělati může	120
„ 9. Vidoucí Boha vidí ostatní věci bezprostředně v bytnosti Boží, a nikoli videm nějakým zprostředkujícím	122
„ 10. Vidoucí Boha vše to, co v bytnosti jeho vidí, najednou a nikoli posloupně vidí	123
„ 11. V tomto životě smrtelném nemůže člověk viděti bytnost Boží	125
„ 12. Přirozeným světlem rozumu poznáváme na tomto světě Boha jako příčinu prvou a nade vše vynikající	127
„ 13. V tomto životě Boha dokonaleji poznáváme vírou než rozumem	128
O t á z k a XIII. O j m é n e c h B o ž í c h	129
Článek 1. Boha můžeme nějakým jménem pojmenovati	130
„ 2. Jména kladná a naprostá znamenají, ač neúplně, podstatu Boží, nikoli však jména zaporná a vztažná	132

Článek	3. Jména, jimiž písmo sv. Boha nazývá, mají se některá rozuměti ve smyslu vlastním, jiná pak ve smyslu přeneseném	134
"	4. Názvy, jichž o Bohu užíváme, nejsou spolujmenné	135
"	5. Jména o Bohu a tvorech vyrčená nemají ani docela téhož ani docela různého smyslu, nýbrž obdobného	137
"	6. Jména, jichžto o Bohu ve smyslu přeneseném užíváme, říkají se prvotně o tvorech, ale jména ve smyslu vlastním prvotně o Bohu	139
"	7. Jména, kteráž vztah ke tvorům naznačují, vypovídají se o Bohu v čase	141
"	8. Jméno „Bůh“ označuje přirozenost	144
"	9. Jméno „Bůh“ jest nesdělitelným co do věci, sdělitelným však dle důmněnky a dle podobnosti	145
"	10. Jméno „Bůh“ se o Bohu, lidech a modlách neříká ani ve smyslu jednoznačném, ani různoznačném, nýbrž obdobném	147
"	11. Jméno „kterýž jest“ nejvíce jest Bohu vlastní	148
"	12. O Bohu můžeme vyřknouti věty tvrdivé	150

C)

O činnosti Boží.

I. O umu Božím.

Otázka XIV.	O moudrosti Boží	152
Článek	1. Bůh, jelikož nehmotný, má nejdokonalejší um a vědomost	153
"	2. Bůh poznává předně sám sebe	154
"	3. Bůh sebe úplně vystihuje	155
"	4. Poznání Boží jest bytnost jeho	156
"	5. Bůh poznává vše ostatní svou bytností	157
"	6. Bůh poznává věci nejenom vůbec, t. že jsou, nýbrž i zvláště, t. jaké jsou a jak se od sebe liší	159
"	7. Bůh nepoznává jedno po druhém či postupem, nýbrž vše najednou	161
"	8. Poznání Boží, připojenou majíc vůli, jest příčinou věcí 162	
"	9. Bůh poznává i věci pouze možné, kteréž nebyly, nejsou a nebudou	163
"	10. Bůh poznává zlé dobrem	165
"	11. Bůh poznává nejen rody a vidy věcí, nýbrž i všecky jednotlivé bytosti	166
"	12. Bůh poznává i nekonečné	167
"	13. Bůh poznává i všecko nahodilé	169
"	14. Bůh zná i všecky možné úsudky a výpovědi o věcech 171	

	Strana
Dodatek	172
Článek 15. Vědění Boží jest neproměnné	174
„ 16. Bůh sebe poznává poznáním zkoumavým, ostatní věci i zkoumavým i konavým	176
Otázka XV. O vidinách	177
Článek 1. V myslí Boží jsou vidiny	178
„ 2. V myslí Boží jest více vidin	179
„ 3. V Bohu jsou vidiny všeho, co poznává	181
Otázka XVI. O pravdě	182
a) O pravdě vůbec	182
Článek 1. Pravda jest prvotně v umu, druhotně pak ve věcech pokud zřízeny jsou k umu, od něhož závisí	182
„ 2. Pravda jest v umu kladoucím a popírajícím, čili v soudu	184
„ 3. Pravda a byt navzájem se zaměňují	185
„ 4. Pravda co do srozumu jest prostě dříve než dobro	186
„ 5. Bůh jest nejvyšší a první pravda	187
b) O vlastnostech pravdy	188
Článek 6. Pravda v umu stvořeném jest mnohonásobná, ve věcech pak poněkud jedna jest a první	188
„ 7. Věcťá jest jen pravda umu Božího, jelikož věčného; stvořená pravda není věčnou	189
„ 8. Pravda umu Božího jest nezměnitelná, umu stvořeného změnitelná	191
Otázka XVII. O klamu	192
Článek 1. Blud může býti ve všech věcech	193
„ 2. Klam jest poněkud ve smyslech	194
„ 3. Klam není v umu, pokud jednoduché pojmy poznává, nýbrž pokud pojmy spojuje anebo odděluje	195
„ 4. Pravda a blud nejsou protřečné, nýbrž jen příčné	197
Otázka XVIII. O životu Božím	199
Článek 1. Jen ty bytosti jsou životnými, které samy sebe pohybují	200
„ 2. Život vlastně znamená bytí podstatné, pohybující samo sebe, potom znamená tento životný pohyb či působivost	201
„ 3. Život nejvíce Bohu přináleží, protože jest své bytí a své poznání	203
„ 4. Všecky věci, jelikož Bohem poznané, jsou život v Bohu	206
Otázka XIX. O vůli Boží	208
a) O vůli Boží vůbec	208
Článek 1. V Bohu jest vůle	209
„ 2. Bůh chce, jak sám sebe, tak i vše ostatní, jen pro sebe samého	211
„ 3. Bůh chce nezbytně sám sebe, ostatní pak věci svo- bodně, a nezbytně jen pokud se ustanovil, že tak učiní	213

Článek 4.	Bůh, jsa prvním činitelem, všecko učinil umem a vůlí svou	214
"	5. Vůle Boží nemá jiné příčiny a pohnutky, než vlastní dobrotu Boží	216
"	6. Vůle Boží, jelikož příčina nejobecnější, se vždy vyplní	217
"	7. Vůle Boží jest nezměnitelná	219
"	8. Vůlí Boží neukládá všem věcem nezbytnost	221
"	9. Bůh nechce mravného zla	224
"	10. Bůh ve svých skutcích na venek svobodně volí, co a jak chce učiniti	227
"	11. Vůlí Boží slovou i ta zevnější znamená, jimiž Bůh vůlí svou na jevo dává	229
"	12. Takových znamení vůle Boží jest patero	229
b)	O tom, co vůlí Boží naprosto náleží	230
Otázka XX.	O lásce Boží	231
Článek 1.	V Bohu jest láska	231
"	2. Bůh miluje vše, co byl učinil	234
"	3. Bůh miluje některé tvory více než jiné	235
"	4. Bůh více miluje lepší tvory	236
Otázka XXI.	O spravedlnosti a milosrdenství Božím	240
Článek 1.	V Bohu jest spravedlnost	240
"	2. Spravedlnost Boží jest pravda sama	242
"	3. Milosrdenství Bohu nejvíce náleží	243
"	4. V každém skutku Božím jeví se spravedlnost spolu s milosrdenstvím	244
c)	O vůlí Boží, pokud ve své činnosti z umu jeho vychází	246
Otázka XXII.	O prozřetelnosti Boží	246
Článek 1.	Bohu přináleží prozřetelnost	246
"	2. Prozřetelnosti Boží jest všecko podrobno	249
"	3. Bůh se stará bezprostředně o všecky tvory	251
"	4. Prozřetelnost Boží nevkládá nutnost do všech bytostí	253
Otázka XXIII.	O předurčení	253
Co jest předurčení		254
Článek 1.	Bůh od věčnosti předurčuje lidi	256
"	2. Předurčení není v předurčeném, nýbrž v tom, jenž předurčuje, t. v Bohu	258
"	3. Bůh zavrhuje některých pro hříchy jejich	260
"	4. Bůh vyvoluje předurčené	261
"	5. Bůh předurčuje lidi podle vůle své, a nikoli pro jejich zásluhy předváděné	262
"	6. Předurčení jistě dojdou slávy	272
"	7. Počet předurčených jest jistý	273
"	8. Modlitby svatých napomáhají předurčení	276
Závěr		278

	Strana
O t á z k a XXIV. O knize života	281
Článek 1. Kniha života jest předurčení samo	282
" 2. Kniha života se vztahuje pouze na život slávy předurčených	284
" 3. Z knihy života nikdo nemůže vymazán býti	285
O t á z k a XXV. O mohoucnosti Boží	286
Článek 1. V Bohu jest mohoucnost	286
" 2. Moc Boží jest nekonečná	288
" 3. Bůh jest všemohoucí	289
" 4. Bůh nemůže odčiniti to, co se již stalo	292
" 5. Bůh může učiniti věci jiné, než učinil	293
" 6. Bůh může učiniti lepších věcí než ty, které jsou	295
O t á z k a XXVI. O blaženosti Boží	297
Článek 1. Blaženost náleží Bohu	298
" 2. Bůh jest blaženým dle umu	299
" 3. Bůh není blaženost vyvolených	300
" 4. V blaženosti Boží zahrnuta jest všechna blaženost	301

II. O Bohu trojím v Osobách.

Úvod	305
----------------	-----

Část prvá.

O pochodech v Božstvu a vznikajících z toho vztazích.

A) O pochodech v Božstvu čili o původu Božských Osob	309
Článek 1. Jsou-li pochodové v Božstvu	309
" 2. Může-li některý pochod v Bohu zplozením či zrozením slouti	312
" 3. Zda v Bohu jiný ještě pochod jest mimo zplození	313
" 4. Zda tento pochod lásky v Bohu též zrozením slouti může	315
" 5. Zdali dva toliko jsou pochody v Bohu	316
" 6. Tři jsou, Otec, Syn a Duch sv., a jeden toliko Bůh	316
B) O vztazích	321
Článek 1. Zda vztahy v Bohu věčnými jsou	321
" 2. Zda vztahy tyto jsou bytnost Boží sama	322
" 3. Zdali vztahy mezi sebou věčně se rozeznávají	324
" 4. Zda v Bohu čtyři toliko vztahy jsou: Otcovství, Synovství, společné dchnutí (spiratio activa) a pochod (spiratio passiva)	325

Část druhá.

O Osobách vůbec dle naprostého pozorování.

	Strana
I. Význam Osoby	327
Článek 1. Výměr Osoby	327
" 2. Zdali Osoba jest totéž co podstat (hypostasis), podstata (substantia) a bytnost (essentia)	328
" 3. Zdali názvu „osoba“ i o Bohu užívati můžeme	329
" 4. Co tedy Osoba v Božstvu znamená	330
II. O počtu Osob	331
III. O tom, co z počtu Osob následuje	333
Článek 1. Soupodstatnost Božských Osob	334
" 2. Rozeznačnost Božských Osob	337
IV. Jakým způsobem přicházíme ku poznání Božských Osob	340
Článek 1. Může-li člověk pouhým rozumem poznati, že jsou tři Osoby Božské	340
" 2. Poznávše ze zjevení, že jsou tři Osoby, můžeme-li u jednotlivých Osob zvláštní znaky poznati a jim přivlastňovati	343
" 3. Zdali patero znaků v Bohu jest	344

Část třetí.

O jednotlivých Osobách dle naprostého pozorování.

I. Prvá Osoba	346
II. Druhá Osoba	347
Článek 1. Zda Slovo jest názvem osobním	347
" 2. Zdali Obraz jest názvem osobním	349
" 3. Proč i Duch sv. nemůže slouiti obraz, buď Syna, neb Otce, nebo obou	350
III. Třetí Osoba	352
a) O názvu Ducha sv. a původu jeho	352
Článek 1. O názvu Ducha sv.	352
" 2. Zdali Duch sv. od Syna pochází	353
" 3. Zdali Duch sv. od Otce skrze Syna pochází	356
" 4. Zdali Otec a Syn jeden jsou princip Ducha sv.	357
b) O názvech Ducha sv., jež jsou Láska a dar	358
Článek 1. Zda Láska jest vlastním jménem Ducha sv.	358
" 2. Zda Otec a Syn se milují Duchem sv.	360
" 3. Zdali dar jest jméno osobné	360
" 4. Zdali dar jest jméno vlastní Ducha sv	362

Část čtvrtá.

O Božských Osobách, pokud je porovnáváme k bytnosti, ku vztahům, ku činům označným a jednu s druhou.

	Strana
A) O Božských Osobách u porovnání k bytnosti	364
Článek 1. Zda bytnost jest totéž co Osoba	364
" 2. O různých názvech, jimiž bytnost Osoby a činy Boží jmenujeme	367
B) O Božských Osobách u porovnání ku vztahům	372
Článek 1. Zdali vztah jest totéž co Osoba	372
" 2. Zdali Osoby vztahem se rozeznačují	372
" 3. Odmyslíme-li vlastnosti vztažné od Osob, zda Osoby ještě zůstanou	374
" 4. Zda dříve srozumíváme vztahy Osob či vlastnosti jejich vztažné, a potom teprve činy jednotlivých Osob	375
C) O Božských Osobách u porovnání k činům označným	375
Článek 1. Zdali Osobám náleží činy označné	376
" 2. Zda činy označné volenými jsou	376
" 3. Zda čin označný ve svém pojmu taky zahrnuje „z ně- čeho“ dělání	378
" 4. Zda v Bohu mohoucnost k činům označným jest	379
" 5. Ale v Bohu jest bytnost toliko a vztahy dle původu, čímž tedy jest mohoucnost	379
" 6. Zda činem označným mohlo se více Osob vymeziti	380
D) O jednotlivých Osobách, porovnáme-li jednu s druhou	380
I. O rovnosti a podobnosti	381
1. O rovnosti Božských Osob vůbec	382
2. O rovnosti Božských Osob zvláště, a sice	
a) co do původu	383
Článek 1. Zdali Osoba pochodící souvěčnou jest s původem svým, jako Syn s Otcem	383
" 2. Jakýž tedy pořad v Osobách Božských jest	385
b) co do velikosti	
Článek 1. Zda Syn jest téže velikosti s Otcem	386
" 2. Zda Syn v Otcí jest a naopak	387
c) co do moci	389
II. O poslání Božských Osob	390
Článek 1. Zda přináleží Osobě poslání býti	390
" 2. Zdali poslání časným jest	391
a) Neviditelné poslání	392

	Strana
Článek 1. Jakým způsobem Duch sv. poslán jest do duše člověka	392
” 2. Zda Otec taky poslán bývá	394
” 3. Zda Syn taky neviditelným způsobem poslán byl	395
” 4. Zdali Osoba neviditelným způsobem poslána bývá ku každému, kdo posvěcující milosti jest účasten	397
b) Viditelné poslání	399
c) Zdali Osoba od té toliko poslána jest, od které pochází	402
Závěr	405

